

TAKON ULKOISEN ARVIOINNIN LOPPURAPORTTI

30.3.2020

ULKOISEN ARVIOINNIN TYÖRYHMÄ
MAIJA EKOSAARI, PUHEENJOHTAJA
CARINA JAATINEN
KATRIINA SIIVONEN

SISÄLLYS

ESIPUHE	3
TOIMEKSIANNON KUVAUS	4
ENSIMMÄISEN ULKOISEN ARVIOINNIN PROSESSIN KUVAUS	5
METODIT JA AINEISTOT	6
TAKON TOIMINTA ASIAKIRJOJEN PERUSTEELLA	8
TAKO VERKOSTONA	8
<i>Rahoituksen ja ohjauksen mosaiikki</i>	9
<i>Verkoston toiminnan dokumentoinnista</i>	9
KYSELYN TULOKSET	11
<i>Yksilö-, organisaatio- ja verkostotason vaikutuksia</i>	11
<i>Ryhmien vastauksissa painotuseroja</i>	11
<i>Tasa-arvosta</i>	11
<i>Poolitoiminta tärkeää</i>	12
<i>Kehittämistarpeet</i>	12
JOHTOPÄÄTÖKSET KYSELYN TULOISTA	13
TOIMENPIDESUOSITUKSET	13
<i>Vapaaehtoisuuteen perustuva verkostotyöskentely museoiden ja yhteiskunnan vahvuutena</i>	14
<i>Verkoston resursointi</i>	14
<i>Verkoston perustyön vahvistaminen</i>	14
<i>Verkoston viestinnän kehittäminen</i>	15
RAPORTIN LIITTEET	16
<i>LIITE 1 Arviointimalli</i>	16
<i>Summatiivisen arvioinnin edut ja rajoitteet</i>	16
<i>Arvioinnin aikajänne ja arviointiprosessi</i>	17
<i>Rahoituksen ja resurssoinnin valmistelu</i>	18
<i>Arvioinnin valmistelu ja organisoituminen</i>	19
<i>TAKO-verkoston toiminnan tuloksien arviointi</i>	20
<i>TAKO-verkoston toiminnan laadun arviointi</i>	21
<i>Loppuraportti, julkaisu ja viestintä</i>	24
<i>Arviointityön onnistumisen edellytykset ja kehittäminen</i>	24
<i>LIITE 2 Arviointikyselyt</i>	26
<i>LIITE 3 Arviointiryhmän roolit ja tehtävät</i>	33
<i>LIITE 4 Arvioinnissa tuotettu uusi aineisto, aineiston sijainti ja käyttö</i>	34

ESIPUHE

TAKO¹ on ruohonjuuritason aloitteesta ja suomalaisten museoammattilaisten käytännön tarpeesta noussut tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkosto, joka on kymmenessä vuodessa laajentunut merkittäväksi toimijaksi suomalaisella museokentällä. Tämä on todettu Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2018 julkaisemassa museopoliittisessa ohjelmassa, jossa TAKO:lle on kirjoitettu merkittävä rooli. Museopoliittisessa ohjelmassa TAKO-verkoston toiminnan vakiinnuttaminen ja laajentaminen on asetettu kokoelmatyön kehittämisen konkreettiseksi tavoitteeksi valtakunnallisella tasolla. Verkostolle on myös asetettu vastuullinen asema kokoelmien liikkuvuuden lisääjänä ja museoiden lainaustoiminnan kehittäjänä².

Koska TAKO-verkosto ja sen toiminta ovat kymmenessä vuodessa merkittävästi laajentuneet, TAKOn ohjausryhmä katsoi ajankohtaiseksi arvioida verkoston tavoitteita ja niiden toteutumista sekä TAKOn vaikuttavuutta ammatillisten kulttuurihistoriallisten museoiden tallennus- ja kokoelmatyöhön. Yksi TAKOn vuosien 2018–2021 strategian³ kolmesta painopisteestä on verkoston toiminnan vertaiskehittäminen ja arviointi, jossa yhtenä tavoitteena on toiminnan säännöllisen ulkopuolisen arvioinnin käynnistäminen ja ensimmäinen arviointi verkoston kehittymisen varmistamiseksi.

Tämä on raportti tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkoston TAKOn tähänastisen toiminnan arvioinnista. TAKOn ohjausryhmä on toivonut, että tämä ensimmäinen arviointi muodostaisi perustan tuleville arvioinneille, jonka vuoksi julkaisemme raportin lisäksi ehdotuksen arviointimalliksi. Raportti sisältää verkoston ensimmäisen ulkoisen arvioinnin ja toimenpidesuosituksen sekä kuvauksen arviointiryhmän toimeksiannosta ja taustatietoa TAKO-verkostosta, minkä kirjoittamisessa arviointiryhmän jäsenistä TAKOn puheenjohtaja Johanna Jakomaa ja edellinen varapuheenjohtaja Elina Kallio ovat olleet suurena apuna sekä tarvittavan aineiston kartoituksessa että tietolähteinä. Arvioinnin alustavat tulokset esiteltiin TAKOn 10-vuotisseminaarissa 10.–11.10.2019.

Osallistavan arvioinnin tekeminen olisi ollut mahdotonta ilman kollegoiden tukea ja palautetta, jota saimme laajasti suomalaiselta museokentältä kiireisen kevään 2019 lopussa. Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) ja Museovirasto (MV) ovat mahdollistaneet ensimmäisen arvioinnin ja arviointimalliehdotuksen laatimisen. Arviointiryhmän puolesta haluan kiittää lämpimästi teitä kaikkia, jotka osallistuite työhön monin eri tavoin.

Tampereella 30.3.2020

Maija Ekosaari

TAKOn ulkoisen arvioinnin ohjausryhmän puheenjohtaja

1 TAKO-verkoston uudet verkkosivut avataan keväällä 2021. <http://www.takoverkosto.fi>

2 Mirva Mattila (toim.) 2018: Mahdollisuuksien museo – Opetus- ja kulttuuriministeriön museopoliittinen ohjelma 2030. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:11, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-557-0>, s. 18, 22–24.

3 Tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkosto TAKO 2018–2021, Strategialuonnos hyväksyttäväksi TAKO-verkoston kevätkokouksessa 13.–14.2.2018, päivitetty ohjausryhmässä 31.10.2017 Museopostin ja syysseminaaripalautteen perusteella. Ks. <http://www.takoverkosto.fi> (Sivusto avautuu keväällä 2021, jonka jälkeen strategia on luettavissa sivustolla.)

TOIMEKSIANNON KUVAUS

Tallennus- ja kokoelmaverkosto TAKOn ohjausryhmä päätti kokouksessaan 18.12.2017 toteuttaa verkoston ensimmäisen ulkoisen arvioinnin osana vuosien 2018-19 toimintasuunnitelmaa ja v. 2018-21 strategiaa. Ohjausryhmä kutsui kokoon ulkoisen arvioinnin ohjausryhmän, jota jatkossa nimitetään lyhyesti arviointiryhmäksi. Sen kokoonpanoon kuuluivat Maija Ekosaari, Carina Jaatinen ja Katriina Siivonen sekä verkoston edustajina TAKOn ohjausryhmän puheenjohtaja Johanna Jakomaa ja edellinen varapuheenjohtaja Elina Kallio. Ohjausryhmän periaatteena oli kutsua arviointiryhmän jäseniksi henkilöitä, joilla on laaja asiantuntemus museoalasta ja kulttuuriperintötyöstä, mutta jotka eivät ole osallistuneet aktiivisesti verkoston toimintaan. Lisäksi ohjausryhmä katsoi tärkeäksi, että arviointiryhmässä on jäseniä myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelta. Museovirasto ja Opetus- ja kulttuuriministeriö eivät olleet edustettuina arviointiryhmässä.

TAKOn ohjausryhmä antoi arviointiryhmälle tehtäväksi arvioida verkoston toimintaa ja tavoitteiden toteutumista sekä verkoston merkitystä ja vaikuttavuutta ammatillisten kulttuurihistoriallisten museoiden tallennus- ja kokoelmatyöhön. Lisäksi haluttiin, että arvioinnissa kiinnitetään huomiota mahdollisiin verkoston toimintaa ja kehittymistä tukeviin ja hankaloittaviin tekijöihin. TAKOn ohjausryhmän mukaan arviointi tuli toteuttaa osallistavasti sekä saada siihen sekä museonjohtajien että verkoston toimintaan osallistuvien kokoelma-ammattilaisten näkökulma. Ensimmäisen arvioinnin oheistavoitteena oli luoda verkostolle kustannustehokas ja verkoston museoita osallistava arviointimalli hyödynnettäväksi tulevilla arvioinneilla.

Toimeksianto tiivistettynä:

- Mitä TAKO on tehnyt 10 vuoden aikana? (aineistona mm. toimintasuunnitelmat ja -kertomukset)
- Suomalaisen museoalan ja verkostossa toimivien museoammattilaisten arvio toiminnasta (kyselyt)
- Verkoston tavoitteet ja toiveet tulevaisuudelle (kyselyt)
- Kyselyaineiston ja/tai analyysin esille tuomat muut asiat
- Ehdotus verkoston säännölliseksi arviointimalliksi

TAKOn ohjausryhmä on vastannut ensimmäisen ulkoisen arvioinnin ohjauksesta ja valvonnasta. Ohjausryhmä ei asettanut arvioinnin toteutukselle menetelmällisiä tai teoreettisia vaatimuksia, mutta osallistavuuden lisäksi alusta asti pidettiin tärkeänä realistisia, TAKOn resursseihin suhteutettuja tavoitteita ja laajuutta. Tämän vuoksi päätettiin kolmesta rajauksesta: 1) verkoston yhteiskunnallista vaikuttavuutta ei tarkastella ensimmäisessä arvioinnissa, 2) tutkimus ja loppuraportti eivät ole tieteellisiä tutkimuksia ja 3) vertailua vastaaviin koti- tai ulkomaisiin verkostoihin ei sisällytetä arviointiin.

ENSIMMÄISEN ULKOISEN ARVIOINNIN PROSESSIN KUVAUS

Arviointiryhmä aloitti työskentelynsä syyskuussa 2018, josta alkoi 1,5 vuotta kestänyt arviointiprosessi. Ensimmäistä kertaa toteutettu arviointi edellytti arviointisuunnitelman, erityisesti rajauksen ja toteuttamistapojen sekä organisoinnin ja työmäärien jatkuvaa tarkastamista prosessin aikana, jonka vuoksi TAKOn ohjausryhmä myönsi arviointiryhmän pyynnöstä arvioinnille lisääaikaa. Arviointiryhmä luovutti 31.12.2019 mennessä luovutettavaksi sovitun raportin ja arviointimallin TAKOn ohjausryhmälle maaliskuussa 2020.

Arviointiryhmä aloitti syksyllä 2018 määrittelemällä yhdessä TAKOn ohjausryhmän kanssa arvioinnin kohteen ja menetelmät sekä pyysi selvitettävän arviointiin käytettävissä olevat resurssit. Tähän työhön osallistuivat TAKOn väistyvä varapuheenjohtaja Elina Kallio sekä vuoden 2018 alusta TAKOn uudeksi puheenjohtajaksi valittu Johanna Jakomaa arviointiryhmään kutsuttujen Carina Jaatisen ja Katriina Siivosen kanssa. Tammikuussa 2019 Maija Ekosaari kutsuttiin ulkoisen arvioinnin ohjausryhmän puheenjohtajaksi sekä vastaamaan arviointiraportin tuottamisesta ja sen esittelystä ohjausryhmälle ja koko verkostolle arviointiin myönnetyn lisärahoituksen turvin. Arviointiryhmä kokoontui osittain Helsingissä, osittain etäkokouksiin viidesti: 27.9.2018, 14.1.2019, 15.3.2019, 8.11.2019 ja 30.12.2019. Kokouksissa valmisteltiin aloitustyöpajaa, kyselyä ja loppuraporttia.

Arviointiryhmä ja TAKOn ohjausryhmä kokoontuivat aloitustyöpajaan 29.1.2019. Työpajan puhujina olivat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden asiantuntija Jonna Heliskoski Leadcons Oy:stä ja arviointiasiantuntija Petri Uusikylä Frisky & Anjoy Oy:stä, joka toimi myös työpajan fasilitaattorina.⁴ Työpajassa perehdyttiin arviointitoiminnan ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden periaatteisiin. Lisäksi työpajassa ideoitiin TAKO-verkoston arvioinnin tavoitteita ja toteutustapoja sekä valmisteltiin alustavia kyselykysymyksiä. TAKOn ohjausryhmä mietti erityisesti, miten koko verkostolle voidaan tarjota tasa-arvoinen mahdollisuus osallistua arviointiin ja vaikuttaa sen toiminnan kehittämiseen tulevaisuudessa.

TAKOn ohjausryhmä tarkensi tämän pohjalta maaliskuussa 2019 toimeksiantoaan luvussa 'Toimeksianton kuvaus' esitetyn mukaiseksi. Ohjausryhmä halusi kuulla erityisesti museoiden johtajia kokoelma-ammattilaisten lisäksi, koska johtajat viime kädessä päättävät niistä resursseista, joita museo tai sen työntekijät voivat käyttää TAKO-verkostossa toimimiseen.

Osallistavuus päätettiin toteuttaa kyselynä, joka laskettiin liikkeelle toukokuussa ja analysoitiin elo-syyskuussa 2019. Kesäkuussa 2019 Ekosaaren avuksi aineiston analysointiin ja raportin kirjoittamiseen palkattiin Nina Repo, joka kuitenkin joutui siirtymään muihin tehtäviin kesken toimeksiantonsa.

TAKOn ohjausryhmä sai Maija Ekosaaren väliraportin kyselyn alustavista tuloksista 30.9.2019. Arvioinnin tulokset oli tarkoitus esitellä TAKOn 10-vuotisjuhlaseminaaris-

⁴ Uusikylän ja Heliskosken PowerPoint-esitykset ovat verkoston käytettävissä ja niitä voi tiedustella osoitteesta tako@kansallismuseo.fi.

sa Kansallismuseossa 10.–11.10.2019 ja toimittaa kirjalliseksi raportiksi sen jälkeen. Odottamaton kesäinen henkilöresurssien väheneminen siirsi kuitenkin arvioinnin valmistumista, ja Ekosaari esitteli juhlaseminaarissa museoalan ja verkostossa toimivien museoammattilaisten kyselytuloksiin perustuvat näkemykset verkoston tavoitteista ja toteutuneesta toiminnasta sekä toiveet verkoston tulevaisuudelle.⁵

Toimintasuunnitelmien ja toimintakertomusten sekä niihin liittyvän tiedon kerääminen ja analyysi jatkuivat marraskuulle 2019. Toimenpide-ehdotukset, arviointimalli ja loppuraportti laadittiin marraskuussa ja niiden viimeistely jatkui vielä alkuvuonna 2020.

Ensimmäistä kertaa toteutettuna arvioinnin fokuksen, rajauksen, toteuttamistavan ja organisoinnin suunnitteluun kului alussa runsaasti aikaa. Työ kehittyi keskustelujen kautta joustavasti, mikä osin hankaloitti arviointiprosessin hallittavuutta. Ulkoisen arvioinnin tärkeäksi koettu periaate vaikeutti TAKOn ohjausryhmän jäsenten roolin määrittelyä työskentelyssä. Arviointiryhmän organisoitumista ja työn kulkua hankaloitti puheenjohtajan kaksoisrooli sekä arviointiaineiston kokoajana ja analysoijana että arviointityön organisoijana. Jälkiviisaana voi todeta, että ao. roolit olisi ollut hyvä eriyttää heti työn alkuvaiheissa.

METODIT JA AINEISTOT

Arvioinnin aineisto koottiin osallistavasti verkkokyselyllä. Haastatteluista luovuttiin niiden vaatimien resurssien takia (litterointi, analysointi, analysointimetodin valinta jne.). Arviointiryhmä laati kolme kyselyä: kaksi kohdistettua, jotka osoitettiin museoiden johtajille ja museoiden kokoelmista vastaaville sekä yhden avoimen kyselyn, johon kuka tahansa saattoi vastata, myös nimettömänä. TAKOn ohjausryhmän sihteeri Marianne Koski toteutti teknisesti johtajille ja kokoelma-ammattilaisille osoitetut kyselyt Webropol-ohjelmistolla ja lähetti ne vastaajille. Arviointiryhmän puheenjohtaja Maija Ekosaari toteutti avoimen kyselyn, josta tiedotettiin Museoposti-sähköpostilistalla. Marianne Koski hoiti myös avoimen kyselyn tiedottamisen ja kaikista kyselyistä muistuttamisen. Kyselyt olivat avoimina toukokuun 2019 ajan ja niihin saatiin 164 vastausta. Kyselyrungot ovat tämän raportin liitteenä (liite 1).

Museoiden johtajien ja kokoelma-ammattilaisten haluttiin vastaavan organisaationsa tai tiiminsä näkökulmasta, koska TAKOn jäseninä ovat museot. Avoimella kyselyllä puolestaan haluttiin antaa koko suomalaiselle museoalalle, sekä TAKO-verkostossa toimiville että ulkopuolisille, mahdollisuus kertoa näkemyksensä. Osa vastaajista vastasikin sekä kokoelma-ammattilaisten kyselyyn organisaationsa edustajana että avoimeen kyselyyn tuodakseen esille henkilökohtaiset näkemyksensä. Anonyymisti vastaamista pidettiin tärkeänä mahdollisuutena ja sitä käytti 18 henkilöä 164 vastaajasta eli n. 11%.

Kaikkiaan kyselyyn vastasivat:

⁵ Ks. <http://www.takoverkosto.fi> (Sivusto avautuu keväällä 2021, jonka jälkeen Ekosaaren seminaariesitys on luettavissa sivustolla.)

- 56 museonjohtajaa (lähetetty 120 kpl, vastausprosentti 46%)
- 58 kokoelmavastaavaa, joista 17 tiiminä (lähetetty 137 kpl, vastausprosentti 43%)
- 50 avoimeen kyselyyn vastaajaa.

Kussakin kyselyssä oli 10–12 TAKOn strategiasta johdettua avo- tai monivalintakysymystä. Ammattiryhmien väliset kyselyt poikkesivat painotukseltaan toisistaan, mutta ne käsittelivät samoja teemoja kuten verkoston toimintaan osallistumista, TAKOn antia ja merkitystä vastaajalle tai hänen edustamalleen organisaatiolle, TAKOn konkreettisia vaikutuksia sekä TAKOn tasa-arvoisuutta ja kehittämiskohteita. Kyselyvastausten yhteenvedoon, lähetekirjeisiin ja kysymyksiin vastausvaihtoehtoineen⁶ voi tutustua TAKOn verkkosivuilla olevassa kyselyn yhteenvedossa. Monivalintakysymyksiin saatiin automaattisesti graafiset kuvaajat. Avointen vastausten ja lisätietojen aineisto on talletettu tekstinä Excel- ja Word-dokumenteissa.

Kyselyn lisäksi arvioinnissa tutustuttiin TAKOn toiminnasta kertoviin asiakirjoihin eli toimintasuunnitelmiin, strategiaan, toiminta- ja vuosikertomuksiin sekä raportteihin. Ne olivat eri henkilöiden ja organisaatioiden laatimia. Kirjallisen aineiston lisäksi TAKOn ohjausryhmän jäseniltä pyydettiin suullisia tiedonantoja taustoittamaan verkoston keskeisiä menettelytapoja. TAKO on kerännyt suunnitelmallisesti seminaaripalautteita, mutta arviointiryhmä päätti, ettei arvioinnissa ole perusteltua analysoida tapahtuma-kohtaisia tietoja.

Arvioinnissa käytetyt aineistot ja niiden käsittely

ARVIOINTIAINEISTO	VALMISTELU	ANALYSOINTI	ANTANUT LISÄTIETOJA
TAKOn toimintasuunnitelmat vuosilta 2010–2019	Jakomaa	Jakomaa, Ekosaari	Kallio
TAKO strategia 2018–2021	Jakomaa	Jakomaa, Ekosaari	
TAKOn toiminta-/vuosikertomukset vuosilta 2011–2018	Jakomaa	Jakomaa, Ekosaari	Kallio
Avoimen kyselyn vastaukset	Ekosaari, Repo	Ekosaari	
Museonjohtajille kohdennetun kyselyn vastaukset	Ekosaari, Repo	Ekosaari	
Museoiden kokoelmavastaaville kohdennetun kyselyn vastaukset	Ekosaari, Repo	Ekosaari	

⁶ Ks. <http://www.takoverkosto.fi> (Sivusto avautuu keväällä 2021, jonka jälkeen ulkoisen arvioinnin aineistot ovat luettavissa sivustolla.)

TAKON TOIMINTA ASIAKIRJOJEN PERUSTEELLA

TAKOn 10-vuotisjuhlaseminaarin avauspuheenvuorossa Minna Sarantola-Weiss sanoi osuvasti: ”Silloin kun aloitettiin niin [...] en ylipäättään ajatellut mitään kymmenen vuoden aikaperspektiiviä. Ajattelin vain, että tärkeintä on saada toiminta käyntiin.”

Verkosto sai alkunsa Suomen kansallismuseossa 23.1.2009 pidetyssä maakuntamuseoiden ja valtakunnallisten erikoismuseoiden kokouksessa ja toiminta käynnistyi vuoden 2010 alussa. Kulttuurihistoriallisilla museoilla oli ollut pitkään tarve kehittää kokoelmahallintaa ja sen työnjakoa sekä koordinoita nykydokumentointia. TAKO-verkosto perustettiin vastaamaan näihin tarpeisiin. Erityisesti aloitus- ja rakentumisvaiheessa mallina oli jo vuonna 1977 perustettu ruotsalaisten kulttuurihistoriallisten museoiden SAMDOK-verkosto.

Nykyään TAKO on ammatillisten museoiden tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkosto, joka kehittää ja ylläpitää vuonna 2013 julkaistua museoiden valtakunnallista tallennustyönjakoa, koordinoi nykydokumentointihankkeita sekä toimii museoiden kokoelmatyön ammatillisena keskusteluforumina. Verkoston toiminta-ajatus muotoiltiin vuonna 2018 julkaistussa TAKO-strategiassa vuosille 2018–2021 näin:

”Ammatillisten museoiden tallennus- ja kokoelmaverkosto TAKO kehittää ja ylläpitää valtakunnallista tallennustyönjakoa. Verkostossa mukana olevien museoiden yhteisesti tunnistetut ja jaetut tallennusvastuut mahdollistavat kokoelmien monipuolisen käytön ja liikkuvuuden sekä saavutettavuuden ja kokoelmien merkitysten avaamisen. Verkoston suunnitelmallinen kehittämistyö tukee museokokoelmien käyttöä yhteisöllisesti yhteiskunnan voimavarana. TAKO-verkosto kehittää museoiden kokoelmatuntemusta ja tukee niiden roolia kulttuuriperinnön tuntijana ja välittäjänä. Verkosto edistää monipuolista kokoelmayhteistyötä ja osallistuu ajankohtaiseen keskusteluun. TAKO-verkosto tarjoaa foorumin kokoelmatyön uusille avauksille, yhteistyölle ja asiantuntijuuden jakamiselle.”

TAKO VERKOSTONA

TAKO on museokentän yhteistä toimintaa, jolla ei ole taustallaan yhtä virallista toimijaa. Sen vuoksi verkostolla ei ole myöskään sääntöjä esimerkiksi puheenjohtajien valintaan. Tavat ja käytännöt ovat muotoutuneet orgaanisesti kulloisenkin verkostoon osallistuneen henkilön tai organisaation resurssien ja toiminnallisen tilanteen mukaan.

TAKOn toiminta perustuu verkostoon kuuluvien museoiden (114 museota marraskuussa 2019) muodostamiin pooleihin. Seitsemän temaattista poolia toteuttavat esimerkiksi yhteisiä nykydokumentointihankkeita ja kehittävät kokoelmatyötä eri tavoin. Museot voivat liittyä yhteen tai useampaan pooliin kokoelmapolitiikkansa ja kiinnostuksensa mukaan tai toimia yli poolirajojen. Poolit työskentelevät itsenäisesti ja vastaavat itse mahdollisen projektirahoituksen hankkimisesta. Poolit kokoontuvat 2–4 kertaa vuodessa jäsenmuseoissa eri puolilla Suomea tai TAKO-seminaarien yhteydessä. Osa pooleista järjestää etäkokouksia.

Verkoston toiminnan koordinoinnista ja kehittämisestä vastaa TAKOn ohjausryhmä. Verkosto järjestää vuosittain kaksi valtakunnallista seminaaria, joissa käsitellään kokoelmatyön ajankohtaisia teemoja. Kevättalvella ja syksyllä Suomen kansallismuseossa järjestettävät seminaarit ovat ilmaisia ja kaikille avoimia. Ohjausryhmään kuuluvat verkoston puheenjohtaja, poolien puheenjohtajat sekä asiantuntijajäsenenä Kansallismuseon ja Museoviraston edustajat. Verkostolla on myös tallennustyönjakovastaava, joka ylläpitää tallennustyönjakoa⁷ yhdessä ohjausryhmän kanssa.

Rahoituksen ja ohjauksen mosaiikki

TAKO-verkoston toiminta alkoi Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamana ja Suomen museoliiton hallinnoimana hankkeena vuoden 2010 alussa. Hankevaihe päättyi vuoden 2012 lopussa, ja vuosina 2013–2015 verkoston hallintokulut (matka- ja seminaarikulut) katettiin Suomen kansallismuseon budjetista. Vuodesta 2016 lähtien verkosto on hakenut rahoituksensa vuosittain Museovirastolta museoiden innovatiivisiin hankkeisiin ja/tai museoiden osaamisen kehittämiseen suunnatuista avustuksista. TAKOn taloutta on vuodesta 2016 lähtien hallinnoinut jokin verkoston jäsenmuseoista 1 000 euron vuosikorvausta vastaan. Vuosina 2016–2017 taloudesta vastasi Aboa Vetus & Ars Nova (Matti Koivurinnan säätiö) ja vuosina 2018–2019 Tekniikan museo (Tekniikan museon säätiö).

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Museovirasto ovat myöntäneet verkostolle avustuksia myös erillisiin hankkeisiin. TAKOn verkkosivut ovat Museoviraston palvelimella. Lisäksi Kansallismuseo tukee TAKO-seminaarien järjestämistä antamalla auditorionsa maksutta käyttöön sekä järjestämällä seminaarien suoratoiston. Lisäksi Kansallismuseo tarjoaa poolikokouksille maksuttomia kokoustiloja kuten verkoston muutkin museot.

Ohjausryhmän puheenjohtaja ja sen jäsenet, tallennustyönjakovastaava sekä Kansallismuseon ja Museoviraston edustajat järjestävät ja osallistuvat TAKOn toimintaan osana työtehtäviään tai oman toimen ohella työ- tai vapaa-ajallaan. Verkoston omarahoitus perustuu siihen kuuluvien museoiden tarjoamaan työaikaan ja muihin resursseihin. Jokainen osallistuja neuvottelee asiasta erikseen oman työnantajansa kanssa. TAKO-verkosto korvaa sille vuosittain myönnettävästä toiminta-avustuksesta ohjausryhmä- ja poolikokousten matkakustannukset, mikä parantaa myös pienin resurssein toimivien tai kaukana pääkaupunkiseudulta sijaitsevien museoiden osallistumismahdollisuuksia.

Verkoston toiminnan dokumentoinnista

Kun arvioinnin yhteydessä kartoitettiin TAKOn toimintasuunnitelmia ja toimintakertomuksia, havaittiin, ettei TAKOlla ole arkistonmuodostussuunnitelmaa tai yhtä paikkaa hallinnollisen aineiston pitkäaikaiseen säilytykseen. Tämä aineisto koostuu muun muas-

⁷ TAKOn toimintasuunnitelmasta 2019: "Tallennustyönjakoon liittyvät museot allekirjoittavat Museoviraston kanssa yhteistyösopimuksen. Sen tarkoituksena on turvata tallennustoiminnan jatkuvuus, seuranta ja päivittyminen. Sopimus ei sisällä sanktioita. ... Tallennustyönjaon päivitys esitellään TAKO:n kevätseminaarissa ja vuosittaiset raportit syysseminaarissa."

sa toiminta- ja projektisuunnitelmista, toimintakertomuksista sekä erilaisten ryhmien ja kokousten muistioista. Kukin toimija on arkistoinut ja tallentanut dokumentit oman tai organisaationsa käytäntöjen mukaan.

Hankkeiden suunnittelu ja hankeraportointi ovat ohjanneet erityisesti verkoston aloittaessa voimakkaasti toiminnan raportointia, koska perustoiminnan rahoitus on hankerahoituksen varassa. Projektirahoituksen vuoksi raportointikäytännöt ovat vaihdelleet. Eri lähteistä, eri aikoina ja eripituisiin projekteihin myönnetty hankerahoitukset on raportoitu rahoittajan vaatimiin aikoihin, mikä ei ole aina ollut kalenterivuosi. TAKOlla ei osin tämän vuoksi ole ollut vakiintunutta toimikautta toimintasuunnitelmiin. Vuodesta 2019 lähtien toimintasuunnitelma tehdään joka vuodelle. Toimintakertomukset on laadittu vuosittain. Verkoston pidemmän aikavälin tavoitteet vuosille 2018–2021 on koottu TAKO-strategiaan, joka julkaistiin verkoston kevätseminaarissa vuonna 2018.

Poolien toiminta käsitellään lyhyesti koko verkoston toimintasuunnitelmissa ja -kertomuksissa. Poolit päättävät hankkeistaan kulloinkin toiminnassa olevien henkilöiden ja organisaatioiden kiinnostuksen mukaisesti, koska osallistuminen on vapaaehtoista ja osallistuvien museoiden tarpeista kumpuavaa. Vaikka poolien työ on TAKOn työskentelyssä keskeistä, poolitoiminnan aineistoa ei sen hajanaisuuden ja laajuuden vuoksi ollut mahdollista kerätä mukaan ensimmäiseen arviointiin.

TAKO-verkoston tallennustyönjakoon osallistuvat museot ovat raportoineet oman tallennusvastuunsa toteutumisesta vuosittain vuodesta 2014 lähtien. Käytännössä museot raportoivat sähköisellä lomakkeella aineiston, jonka ne ovat kalenterivuoden aikana tallentaneet kuhunkin tallennustehtäväänsä liittyen. Raportointi on tehty vapaalla tekstikentällä ja vuodesta 2016 lähtien arvioimalla lisäksi tallennettujen objektien lukumäärää objektityypeittäin. Kesällä 2019 vuotta 2018 koskeva raportointi tehtiin ensimmäistä kertaa uudella lomakkeella, jonka avulla raportoinnin tuloksia on mahdollista tarkastella myös visualisoinnin avulla. Aikaisemmin tieto oli saavutettavissa ainoastaan Excel-taulukkoina.

Verkosto ei ole toistaiseksi asettanut tallennustehtävän täyttämiseksi kriteerejä tai tavoitteita: kukin museo voi esimerkiksi itse määrittellä vuosittaisen kartuntansa määrän, sillä museoiden resurssit ja mahdollisuudet kokoelmien kartuttamiseen vaihtelevat. Tämä on johtanut siihen, että museot toteuttavat tallennustehtäviään eri tavoin, ja aktiivisuus voi samankin museon osalta vaihdella. Yhteisten tavoitteiden ja yhteismitallisuuden puuttuminen tekee tallennustyönjaon arvioinnista vaikeaa eikä sitä ole tämän ensimmäisen arvioinnin yhteydessä tehty. Tallennustyönjaon jatkuva kehittäminen on kuitenkin yksi verkoston tavoitteista, ja käytäntöjen täsmentyessä myös tallennustyönjakoraportit muodostavat tärkeän aineiston arvioinnille. Verkoston toiminnan arvioinnissa on jatkossa mahdollista tarkastella myös tallennustyönjaon toteutumista. Vuosittaiset raportit kertovat esimerkiksi tallennettujen objektien määrän sekä osoittavat, mihin tallennustyönjaon osa-alueisiin liittyvää aineistoa kartutetaan aktiivisesti ja mitkä osa-alueet mahdollisesti jäävät vähälle huomiolle.

KYSELYN TULOKSET

Yksilö-, organisaatio- ja verkostotason vaikutuksia

Kyselyn tulokset ja yhteenveto on julkaistu TAKOn verkkosivuilla⁸. Vastauksia analysoitiin ammattiryhmittäin kysymys kerrallaan. Mikäli sama kysymys oli esitetty kahdelle tai kolmelle ryhmälle, vastauksia tarkasteltiin myös yhdessä. Analysoinnin edetessä tuli ilmi, että esimerkiksi osallistumismahdollisuuksia olisi ollut kiinnostava tarkastella vastaajan organisaation sijainnin perusteella. Tähän ei kuitenkaan ensimmäisellä kerralla ollut resursseja.

Museonjohtajien, kokoelmavastaavien ja avoimen kyselyn vastauksista nousi selvästi esille verkoston anti ja merkitys sekä organisaatio- että yksilötasolla. Vastauksissa toistuivat TAKO-yhteistyön myönteiset vaikutukset. Niistä kymmenen vahvimmin esille nousutta ovat tässä aakkosjärjestyksessä: hankinnat ja poistot kokoelmista ovat selkiytyneet, kokoelmatyö on systemaattisempaa, lahjoitusten ohjaaminen oikeaan on helpompaa, oman museon merkitys on selkeytynyt, tietoisuus muiden museoiden toiminnasta on lisääntynyt, uuden oppiminen on vahvistunut, verkostot ovat laajentuneet, vertaistukea on enemmän ja yhteistyö on lisääntynyt.

Museonjohtajat tunnistavat hyvin TAKOn konkreettiset hyödyt ja vaikutukset kokoelmapolitiikkaan: museon profili on muodostunut selkeämmäksi, sen on nykyisin helpompi kieltäytyä tallennusalueeseen kuulumattomista lahjoituksista ja museotyö on muuttunut systemaattisemmaksi uusien, alalla jaettujen käytäntöjen myötä. Yli puolet museoista resursoi työaikaan TAKOn poolitoiminnalle ja 40% nykydokumentointiprojekteille. TAKO ohjaa museoita myös strategisella tasolla: se on mainittu 55% vastanneen museon strategiassa ja 36% vastanneista näkee sen keinona saavuttaa muita strategisia tavoitteita.

Ryhmiä vastauksissa painotuseroja

Museonjohtajien ja kokoelmavastaavien vastauksissa oli odotettuja työnkuvista johtuvia eroja. Museonjohtajat kertoivat tuntevansa alaisiaan vähemmän TAKOn toimintaa, olivat osallistuneet harvempiin TAKOn järjestämiin tapahtumiin ja heidän vastauksissaan nousivat esiin toiveet museoiden ja kokoelmatyön näkyvyydestä sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla. Museoiden kokoelmavastaavat tunsivat TAKOn toimintaa erinomaisesti, koska he osallistuivat toimintaan aktiivisesti. Kokoelmavastaavilla oli konkreettisia esimerkkejä ja käytännönläheisiä ehdotuksia TAKOn kehittämiseksi.

Tasa-arvosta

TAKO pyrkii edistämään museoiden tasa-arvoa ja tarjoamaan myös pienemmille ja kauempana pääkaupunkiseudulta ja kasvukeskuksista sijaitseville museoille mahdollisuuden osallistua. Museonjohtajille ja kokoelmavastaaville esitetyn kysymyksen ”TAKOn arvoihin kuuluu tasa-arvo ja vuorovaikutus. Miten nämä toteutuvat oman organisaatiosi

⁸ Ks. <http://www.takoverkosto.fi> (Sivusto avautuu keväällä 2021, jonka jälkeen ulkoisen arvioinnin aineistot ovat luettavissa sivustolla.)

osalta?’ kohdassa ’Museon sijainti vaikuttaa’ kokoelmavastaavista 40% sijainti ei vaikuta ja 46% ei osannut sanoa, kun taas 14%:n mielestä sijainnilla on vaikutusta tasa-arvoisiin osallistumismahdollisuuksiin. Museonjohtajien vastausten mukaan sijainnilla oli puolet suurempi vaikutus: 22% oli sitä mieltä, että museon sijainti vaikuttaa mahdollisuuksiin osallistua ja tulla kuulluksi. Toisaalta johtajista 51% ei osannut sanoa ja 27% puolestaan vastasi, ettei vaikuta.

Tasa-arvokysymysten useissa vaihtoehtoissa en osaa sanoa -vastausten osuus oli kuitenkin 30–50%. Kokoelmavastaavat ehdottivat tasa-arvon ja vuorovaikutuksen tukemiseksi mm. seminaarien järjestämistä pääkaupunkiseudun ulkopuolella ja etäkokoustekniiikan parantamista. Molempien ryhmien vastaajista yli 80% kannatti TAKOn matka-avustuksia.

Poolitoiminta tärkeää

Arviointikyselyissä kysyttiin poolitoimintaan osallistumisesta ja toiminnan merkityksestä. Avoimeen kyselyyn vastanneista 65% ilmoitti itse osallistuneensa poolien toimintaan. Kokoelmavastaavien edustamista museoista poolitoimintaan oli osallistunut 71% ja vastanneiden johtajien museoista 76%. Kokoelmavastaavilla poolitoimintaan osallistumisen syinä oli etenkin verkostoituminen, vertaistuki ja nykydokumentoinnin tuki. Johtajat pitivät poolitoiminnassa tärkeänä sitä, että työskentelyllä on selkeä tarkoitus, pooleissa voi vahvistaa yhteistyöverkostoja ja oppia muiden museoiden työskentelytavoista.

Kahden kokoelmavastaavan lainaukset tiivistävät poolien toimintaa. Toisen mukaan ”[p]oolien sisäisessä vuorovaikutuksessa on poolikohtaisia eroja. Joissain toimii hyvin, joissain vähän onnagdellen. Myös poolin jäsenten aktiivisuustaso vaihtelee.” ja toinen sanoo, että ”[s]e jäsentää omaa kokoelmatyötä, tuo hyviä käytäntöjä, auttaa verkostoitumisessa ja luo hyvää kehittämispainetta”. Jos poolityöskentelyyn ei osallistuta, syynä on vastausten mukaan ajan, rahan tai henkilökunnan puute. Harvoin mainittuja osallistumattomuuden syitä ovat relevantin aiheen tai poolin puute.

Kehittämistarpeet

TAKO sai rakentavaa kritiikkiä sekä avovastauksissa että pyydettyä nimeämään tärkeimmät kehityskohteet. Arvostelu oli osuvaa, asiallista ja usein myös itsekriittistä. Nimettömissä vastauksissa ei ollut mitään erityisen negatiivista tai silmiinpistävää. Kritiikkiä verkostolle annettiin myös omalla nimellä. Kriittisissäkin vastauksissa tunnistettiin verkoston resurssit ja vastaajan omat vaikutusmahdollisuudet ja ehdotettiin ratkaisua ongelmaan. Vastauksia tai vastaajia ei erityisesti tarkasteltu sen mukaan miten positiivisesti tai negatiivisesti he suhtautuivat arvioinnin kohteeseen, mutta arviolta negatiivinen palaute jäi 10–15% vastausta kohti.

Kyselyvastaukset nostivat esiin kehityskohteita, jotka ilmenevät esimerkiksi vaikeutena päästä mukaan toimintaan tai pätkivänä viestintänä, mitkä rapauttavat luottamusta ver-

koston toimintaan. Verkoston toimijoilla on selkeä ja lähes yksimielinen käsitys TAKOn kehittämiskohteista, joista pyysimme valitsemaan 3 tärkeintä: Kaikkien kyselyiden ykkönen oli *Tiedottaminen ulospäin museoiden ja kokoelmien yhteiskunnallisesta merkityksestä*. Toiselle sijalle nousi *Valtakunnallinen vaikuttavuus kokoelmatyön kehittämisessä*. Kolmas sija jakaantui kahdelle kohteelle: *Verkoston avoimuus ja mukaan tulemisen helppous* oli johtajien ja avoimeen kyselyyn vastanneiden valinta. Kokoelmavastaavat nostivat sitä tärkeämmäksi vaihtoehdon *Verkoston sisäinen viestintä*. Tarkemmat tulokset löytyvät kyselyn yhteenvedosta TAKOn verkkosivuilta⁹.

JOHTOPÄÄTÖKSET KYSELYN TULOISTA

Museot ovat kiinteässä yhteydessä yhteiskuntaan, sen muutoksiin ja haasteisiin kokoelmatyön ja nykydokumentoinnin kautta. TAKO-verkosto on tuonut kokoelmatyöhön ja museoiden profiloitumiseen sellaista yhteisön tuomaa tukea, jota ei ilman TAKOa olisi voitu saada aikaan. Tämän työn kehittäminen osana museoiden johtamista antaa sekä TAKO-verkostolle että siihen kuuluville museoille hyvät mahdollisuudet yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamiseen jatkossa.

TAKO-verkosto on toimijoilleen tärkeä oman museotyöskentelyn kehittämiseksi. Yhteenvetona voidaan todeta, että TAKO-yhteistyön ensimmäisen kymmenen vuoden hyötyjä ovat olleet verkostoituminen oman alan toimijoiden kanssa, kokoelmatyön suunnitelmallisuuden lisääntyminen, uuden oppiminen sekä laajempi ymmärrys oman työn ja museon merkityksestä yhteiskunnalle.

Esteinä nopeasti kasvaneen ja kevyesti organisoituneen verkoston kehittymiselle on nähty muun muassa verkoston epäselvät toimintatavat, viestintäkavtkokset ja vähäiset resurssit osallistumiseen ja toiminnan koordinoimiseen. Verkostomainen toiminta tuo selkeästi tunnistettuja aineettomia ja aineellisia hyötyjä mukana oleville museoille. Samalla vapaaehtoisuuteen perustuva ja osin talkoomainen työskentelytapa tuo myös heikkouksia verkoston nykyiseen monimuotoiseen toimintaan. TAKO-verkostossa toimivilla oli hyvin yhtenäinen näkemys verkoston tärkeimmistä kehittämiskohteista:

1. Tiedottaminen ja ulkoinen viestintä museoiden ja kokoelmien yhteiskunnallisesta merkityksestä.
2. Valtakunnallinen vaikuttavuus kokoelmatyön kehittämisessä.
3. Verkoston avoimuus ja toimintaan mukaan tulemisen helppous.
4. Verkoston sisäinen viestintä.

TOIMENPIDESUOSITUKSET

Olemme laatineet toimenpidesuosituksen auttamaan TAKO-verkosta läpinäkyvämmän, helpommin lähestyttävän ja verkoston tavoitteita tukevan työskentelyn kehittämises-

⁹ Ks. <http://www.takoverkosto.fi> (Sivusto avautuu keväällä 2021, jonka jälkeen ulkoisen arvioinnin aineistot ovat luettavissa sivustolla.)

sä. Lisäksi ne tukevat museoita yhteiskunnassa vahvemmin vaikuttavaan kokoelma- ja nykydokumentointityöhön sekä yhteiskunnallisesti näkyvämpään viestintään museoiden merkityksestä. Emme aseta toimenpiteitä tärkeysjärjestykseen emmekä määritä niille resursseja. Toimenpiteiden tämänhetkinen tilanne on vaihteleva ja joissakin verkoston museoissa niitä on jo käytössä.

Vapaaehtoisuuteen perustuva verkostotyöskentely museoiden ja yhteiskunnan vahvuutena

- TAKO-verkosto ylläpitää edelleen verkostotyötä vapaaehtoisuuden pohjalta.
- Museot vahvistavat TAKO-verkoston työskentelyssä kehitettävän kokoelmatyönsä yhteyttä museoiden johtamiseen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuteen.
- Museot osoittavat työaikaan TAKO-verkoston tehtäviin niissä aktiivisesti toimiville työntekijöilleen.
- TAKO-verkoston ohjausryhmä kehittää yhteistyötä Museoviraston, Opetus- ja kulttuuriministeriön ja muiden toimintaa tukevien tahojen kanssa.

Verkoston resurssointi

- TAKO-verkoston ohjausryhmä neuvottelee yhdessä Museoviraston ja Opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa verkostolle pysyvän perusrahoituksen verkoston laajentuneen toiminnan koordinointiin.
- TAKO-verkosto kehittää verkostoyhteistyössä hanketyöskentelyään ja hakee siihen jatkossakin erillisrahoituksia.

Verkoston perustuksen vahvistaminen

- TAKO-verkoston koordinointiin tarvitaan pysyvä rahoitus koko- tai osa-aikaiselle koordinaattorille, jolle voidaan osoittaa työaika esimerkiksi verkoston puheenjohtajan organisaatioon, Kansallismuseoon tai Museovirastoon.
- TAKO-verkoston ohjausryhmä määrittelee verkoston toiminnalle vuosikellon.
- TAKO-verkoston toimijat kehittävät etäkokouspalveluja kaikkeen toimintaansa.
- TAKO-verkoston matkakorvauksia jatketaan edelleen.
- TAKO-verkoston ohjausryhmä neuvottelee Museoviraston kanssa verkoston arkistonmuodostussuunnitelman laatimisesta ja alkaa toteuttaa sitä suunnitelman valmistuttua.

Osana arkistonmuodostussuunnitelman laatimista TAKO-verkoston ohjausryhmä kerää ja tallentaa tähän mennessä karttuneen asiakirja-aineistonsa yhteen paikkaan yhteistyössä verkoston aiempien aktiivitoimijoiden kanssa. Aineistojen joukkoon tallennetaan tämän ensimmäisen TAKO-verkoston arvioinnin aineisto.

Verkoston viestinnän kehittäminen

- TAKO-verkoston ohjausryhmä kehittää verkoston Museoviraston palvelimella olevia verkkosivuja yhteistyössä Museoviraston kanssa ulkoiseen ja sisäiseen viestintään.
- TAKO-verkoston ohjausryhmä laatii toimijaverkostonsa kanssa viestintäsuunnitelman kaikkien verkoston toimijoiden tueksi.
- TAKO-verkosto asettaa toimintasuunnitelmassaan tavoitteeksi esitellä verkostoa ja sen kehittämishankkeita kansainväliselle museokentälle ja vahvistaa sitä kautta kansainvälistymistään.

RAPORTIN LIITTEET

LIITE 1 Arviointimalli

TAKO-verkoston arviointimalli on työkalu verkoston säännöllistä arviointia varten, sen toiminnan laadun varmistamiseksi ja kehittämiseksi.

Malli on suunniteltu vuonna 2019 toteutetun TAKO-verkoston ensimmäisen ulkoisen arvioinnin ja siitä kertyneiden kokemusten perusteella.¹⁰

Arviointi eli evaluaatio on jonkin asian tai toiminnan arvon, merkityksen tai ansion määrittämistä. Arviointitutkimuksen metodologia on kirjavaa ja arviointeja voidaan toteuttaa lukuisin eri tavoin.¹¹

Tämän arviointimallin metodien ja toteutustavan valinnassa keskeisiä lähtökohtia ovat olleet tarkoituksenmukaisuus, kustannustehokkuus ja ymmärrys vapaaehtoisuuteen perustuvan ammatillisen verkostotoiminnan luonteesta. Verkostotoiminnan hyötyjen arvioinnissa paras asiantuntijuus on verkoston toimijoilla itsellään. Siksi TAKO-verkoston arviointimallissa keskeistä on verkoston jäsenten osallistaminen ja osallistuminen arviointiin.

TAKO-verkoston arviointi kohdentuu kahteen keskeiseen osa-alueeseen. Verkoston toiminnan tuloksien perusteella arvioidaan, onko verkosto saavuttanut strategiassa sekä toimintasuunnitelmissa asetetut tavoitteet. Verkoston toiminnan laatua arvioidaan taas kysymällä, kuinka tyytyväisiä verkoston jäsenet ovat verkoston toimintaan ja sen tuottamiin hyötyihin.

Arviointimalli perustuu asiakirja-analyysiin ja kyselyaineistoihin. Haastattelumenetelmää ei ole sisällytetty malliin haastatteluihin liittyvien suurien työmäärien vuoksi, mutta tarpeen mukaan haastatteluja voi käyttää täydentämään kokonaiskuvaa.

Summatiivisen arvioinnin edut ja rajoitteet

TAKO-verkoston arviointimalli 1.0. perustuu perinteiseen vaikutusketjuun

Panokset » Prosessi » Tuotokset » Vaikutukset

Tässä mallissa tarkastellaan siis verkoston tavoitteita, resursointia, toiminnan laatua ja tuloksia mukaan lukien osallistujien tyytyväisyys verkoston toimintaan. Toiminnan vaikutuksia arvioidaan yhtäältä verkoston tavoitteiden saavuttamisen kannalta ja toisaalta verkoston toiminnan tuottamien koettujen hyötyjen kannalta.¹² Osallistavan toteutuksen

¹⁰ Ks. <http://www.takoverkosto.fi> (Sivusto avautuu keväällä 2021, jonka jälkeen ulkoisen arvioinnin aineistot ovat luettavissa sivustolla.)

¹¹ Scriven (1991): Evaluation Thesaurus. Sage.

¹² TAKO-verkosto ei ole asettanut varsinaisia vaikuttavuustavoitteita kriteereineen, jotka olisivat johdettavissa tähän malliin. Arviointiin sisältyy jo nyt useita kysymyksiä, joiden voidaan mahdollisesti katsoa osoittavan vaikuttavuutta esim. kokoelmatoiminnan kansallisen kehittämisen näkökulmasta. Arviointiryhmä katsoi kuitenkin, että TAKO-verkoston yhteiskunnallista vaikuttavuutta ei voi tosiasiallisesti arvioida, ennen kuin TAKO määrittelee vaikuttavuustavoitteensa ja niille arviointikriteerit.

ansioista malli antaa mahdollisuuden tunnistaa myös odottamattomia vaikutuksia niin yksilöiden kuin organisaatioidenkin toimintaan.

Malli on luonteeltaan summatiivinen, eli siinä tarkastellaan toiminnan tuloksia jälkikäteen. Summatiivinen arviointi on toteutettavuudeltaan selkeä ja palvelee erityisesti TAKO-verkoston tarvetta arvioida toimintaa ja sen tuloksia määrätyn väliajoin.

Summatiivisessa arvioinnissa on myös rajoitteensa, jotka liittyvät ennen kaikkea siihen, että arviointitietoa saadaan verkoston kehittämiseen vain harvoin, hitaasti ja rajatuilta osa-alueilta.¹³ Museoiden toimintaympäristössä muutokset ovat nopeita ja museot tarvitsevat jatkuvasti päivittyvää tietoa kyetäkseen kehittämään toimintaansa ketterästi ja osoittamaan omistajilleen ja rahoittajilleen toimintansa tuloksia. Silloin kun arviointi kohdistetaan TAKO-verkoston museotoimeen ja yhteiskuntaan kohdistuviin vaikutuksiin ja vaikuttavuuteen, harvemminkin toteutettu arviointi voi tuoda arvokasta tietoa TAKO-verkoston kehittämiseksi museoiden johtamisen tueksi.

TAKO-verkoston luonne on yhteiskunnallisen vaikuttavuuden näkökulmasta mielenkiintoinen. Omaehtoisen kehittämisen tarpeista syntyneellä TAKO-verkostolla on Suomessa merkittävä, myös museopoliittisessa ohjelmassa¹⁴ tunnustettu rooli. Se on koko maan kattava, ammatillisista tarpeista virinnyt yhteiskehittämiseen perustuva vapaaehtoinen verkosto, joka on kyennyt tarjoamaan ratkaisuja ja suuntaa museoalalle tavalla, johon viralliset organisaatiot eivät yksin ole kyenneet. TAKO-verkoston arviointimallin seuraavassa vaiheessa arviointiin onkin syytä sisällyttää verkoston yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointi. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että TAKO-verkosto selvittää ensin, millaista yhteiskunnallista vaikuttavuutta se tavoittelee ja kenen kanssa, miten tavoitteet voivat toteutua ja miten niitä voi mitata. Vaikuttavuuden arvioinnin kehittäminen edellyttää myös työn riittävää resursointia.

Arvioinnin aikajänne ja arviointiprosessi

TAKO-verkoston arvioinnin suositusaikajänne on vähintään kolme vuotta. Itse arviointiprosessiin on syytä varata yksi vuosi siitä, kun arvioinnin rahoitus ja resursointi on varmistettu. Arviointiraportin suositusten toimeenpanolle ja niiden vaikutuksille on syytä antaa aikaa, ennen kuin arviointia tehdään uudestaan. Mikäli arviointimallia halutaan päivittää, on tälle työlle myös varattava oma aikansa.

¹³ Petri Uusikylä, TAKOn ulkoisen arvioinnin Kick Off -työpaja 29.1.2019.

¹⁴ http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160600/OKM_11_2018.pdf

Esimerkki arviointiprosessin aikajänteestä

ARVIOINNIN AIKAJÄNNE	1. VUOSI	2.VUOSI	3. VUOSI	4. VUOSI
1. arviointi				
Tulosten levitys, suositusten toimeenpano				
Seuraavan arvioinnin resursointi				
2. arviointi				

Esimerkki arviointiprosessista

TEHTÄVÄT / AIKA	1. KK	2. KK	3. KK	4. KK	5. KK	6. KK	7. KK	8. KK	9. KK	10. KK	11. KK	12. KK
TAKO+AR	Organisoi- minen										Luovutus, julkaisu ja viestintä	
AR+AK+AS	Arviointi- suunnitelma			Ohjaus		Ohjaus		Ohjaus	Hyväk- syntä			
AK+AS			Kyselyt, aineistot, analyysi			Raportti: runko, kirjoittaminen, viimeistely						

Ohjausryhmä: AR = Arviointiryhmä Ak = Arviointikoordinaattori As = Arviointisihteeri

TAKO-verkoston arviointiprosessi koostuu seuraavista osista, joista jokainen kuvataan tarkemmin alla

- Rahoituksen ja resursoinnin valmistelu
- Arvioinnin valmistelu ja organisoituminen
- TAKO-verkoston toiminnan tuloksien arviointi
- TAKO-verkoston toiminnan laadun arviointi
- Loppuraportti, julkaisu ja viestintä
- Arvioinnin onnistumisen edellytykset ja kehittäminen

Rahoituksen ja resursoinnin valmistelu

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää arviointityön ja sen ohjauksen resursointia. Arviointityötä ei tule aloittaa ennen resursoinnin varmistumista.

Arviointityön resursoinnin suunnittelusta vastaa TAKO-ohjausryhmä ja rahoituksesta / resursoinnista TAKO-verkoston rahoittaja.

Arviointibudjettiin suositellaan sisällytettäväksi

- Kahden projektihenkilön palkkaus tai työajan osoittaminen arviointityöhön koko arviointiprosessin ajaksi työn laajuuden mukaisesti koko- tai osa-aikaisena
 - Arviointikoordinaattori
 - » Vastaa arvioinnin suunnittelusta, toteutuksesta ja raportoinnista sekä syn-tyneiden aineistojen arkistoinnista
 - » Koordinoi arviointityötä arviointiryhmän ja TAKOn ohjausryhmän kesken
 - Arviointisihteeri
 - » Osallistuu arvioinnin suunnitteluun ja toteutukseen erityisesti kyselyiden ja aineistokeruun toteutuksen ja analysoinnin sekä raportoinnin osalta
 - » Arviointisihteerinä voi toimia myös esim. TAKO-verkoston ohjausryhmän sihteeri
 - Projektihenkilöiden työvälineiden ja työtilojen mahdolliset kustannukset
- Kokouskustannukset
 - Tila- ja tarjoilukustannukset
 - Ulkopuolisten asiantuntijoiden matkakulukorvaukset ja kokouspalkkiot
 - Etäkokouksia suositellaan soveltuvilta osin
- Viestintäkustannukset
 - Raportin mahdolliset taitto- ja julkaisukustannukset

Budjetoinnin lisäksi resursseihin tulee laskea kahden TAKO-ohjausryhmän edustajan työaika arviointiryhmän kokouksia ja arviointityön ohjaamista varten.

Arvioinnin valmistelu ja organisoituminen

TAKO-verkoston ohjausryhmä käynnistää arviointityön valmistelun, kun sen rahoitus ja resursointi on varmistettu. TAKO-verkoston ohjausryhmä

- päättää arvioinnin ajankohdasta
- päättää arviointiryhmän kokoonpanosta
 - suosituskokoonpano on
 - » 2 TAKO-ohjausryhmän edustajaa, 2 ulkopuolista asiantuntijaa ja 2 arviointityöhön osoitettua projektityöntekijää
- kutsuu ulkopuoliset asiantuntijat
 - ulkopuolisten asiantuntijoiden on suositeltavaa edustaa
 - » laajaa ymmärrystä museo- ja kulttuuriperintöalasta ja sen tulevaisuuden suunnista
 - » ymmärrystä arviointitoiminnasta ja sen merkityksestä verkostojen kehittämisessä
- nimeää edustajansa arviointiryhmään
 - Suositus on, että arviointiryhmään osallistuvat TAKO-verkoston puheenjoh-

taja sekä toinen, verkoston toimintaa ja prosesseja hyvin tunteva jäsen. He osallistuvat arviointityön ohjaukseen ja edustavat TAKO-verkoston näkemystä arviointiryhmässä.

- toinen TAKO-verkoston edustajista toimii samalla projektihenkilöiden työnjohdollisena esihenkilönä
- nimeää arviointiryhmälle puheenjohtajan
 - arviointiryhmän puheenjohtajana voi toimia joko joku ulkopuolisista asiantuntijoista tai TAKO-verkoston edustaja
- rekrytoi kaksi projektityöntekijää arvioinnin toteuttajiksi
 - ks. yllä kohta *Rahoituksen ja resursoinnin valmistelu*
 - Huom! Projektihenkilöiden työpisteistä ja työvälineistä aiheutuvat kulut on otettava huomioon resursoinnissa.

Arviointiryhmä järjestäytyy TAKO-verkoston edustajien kutsusta, kun projektihenkilöt on rekrytoitu ja asiantuntijat nimetty.

Arviointiryhmän vastuulla on

- valmistella ja hyväksyä annettuun budjetti- ja aikatauluraamiin sovitettu arviointisuunnitelma
- sopia työn vaiheistuksesta, aikataulutuksesta, välitavoitteista ja seurantapisteistä sekä raportoinnin muodoista ja laajuudesta
- ohjata projektihenkilöiden työtä
- varmistaa kerättävien aineistojen ammattimainen käsittely ja tallentaminen tietosuojasäädökset huomioon ottaen¹⁵
- ohjata ja tukea arviointityön toteutumista suunnitelmien mukaan
- kommentoida ja hyväksyä arvioinnin loppuraportti ja luovuttaa se TAKO-verkoston ohjausryhmälle julkaisua varten

Arviointiryhmä sopii keskuudessaan toimintatavoistaan, työkaluistaan ja kokous- ja viestintäkäytännöistään. Etäkokouksia suositellaan pidettäväksi mahdollisuuksien mukaan. Kokouksien kokoonkutsujan ja valmistelijoiden roolit ja tehtävät on tärkeää sopia heti työn alussa.

TAKO-verkoston toiminnan tuloksien arviointi

Verkoston toiminnan tuloksia arvioidaan toiminnan suunnittelun ja seurannan asiakirjojen perusteella. Näihin asiakirjoihin lukeutuvat mm. arviointikautta koskevat

- TAKOn strategia (ensimmäinen luotu vuonna 2018)
- TAKOn toimintasuunnitelmat ja raportit

¹⁵ Arviointia suunniteltaessa suositellaan perehtymistä tutkimuseettisen toimikunnan säännöksiin GDPR:n ja tutkittavien oikeuksien osalta. <https://www.tenk.fi/fi/tenkin-ohjeistot>

- TAKOn tallennustyönjaon vuosiraportit
- Poolien ja niiden piirissä toteutettujen hankkeiden toimintasuunnitelmat ja raportit
- TAKOn seminaaripalautteet
- Muut mahdolliset arvioinnin kannalta relevantit asiakirjat

Arvioinnissa nämä asiakirjat käydään läpi ja laaditaan raportti, jossa kuvataan verkoston toiminnan tuloksia suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Arvio on laadullista, eikä sisällä mitattavaa tietoa, ellei TAKO-verkosto ole sitä varta vasten suunnitelmallisesti kerännyt. Asiakirja-analyysi tuottaa myös taustamateriaalia kyselyaineistojen analyysiä varten ja auttaa ymmärtämään ja tulkitsemaan kyselyvastauksissa esiin nousevia asioita.

Arviointiryhmän TAKO-edustajat välittävät tarvittavat asiakirja-aineistot arviointikoordinaattorille.

Arviointikoordinaattori vastaa aineistojen läpikäynnistä, tietojen analysoinnista sekä johtopäätösten tekemisestä ja esittää analyysin sekä johtopäätökset arviointiryhmälle ryhmän antaman ohjauksen mukaisesti.

Arviointiryhmä seuraa ja kommentoi analysointityötä ja arvioi johtopäätöksiä seurantakokouksessa / -kokouksissa. Ryhmä hyväksyy toiminnan tuloksien raportin, joka liitetään osaksi arvioinnin loppuraporttia.

TAKO-verkoston toiminnan laadun arviointi

Verkoston toiminnan laatua selvitetään verkkokyselyllä. Kysely suositellaan kohdennettavaksi kolmelle kohderyhmälle, jotta saadaan näkyviin mahdolliset erot ja yhtäläisyydet TAKO-verkoston koetuista hyödyistä ja vaikutuksista. Kyselyn on perusteltua olla kohdennetusta jakelusta huolimatta sama kaikille kolmelle kohderyhmälle kyselyvastausten analysoinnin nopeuttamiseksi ja tehostamiseksi.

Kyselyiden kohderyhmät

Kokoelmavastaavat

- Kokoelmavastaavat ovat avainhenkilöitä museon ja TAKO-verkoston rajapinnassa. He ovat myös usein aktiivisia toimijoita TAKO-verkostossa. Heillä on suurin asiantuntemus TAKO-verkoston konkreettisista hyödyistä museon kokoelmatyölle.

Museonjohtajat

- Museonjohtajien kannalta oleellista on, että oman museon kokoelmat ovat hyvin hoidetut ja kokoelmatyötä kehitetään museon strategian mukaisesti. TAKO-verkoston kehittämisen kannalta on oleellista tietää, miten hyödylliseksi museonjohtajat TAKO-toiminnan kokevat ja millä tavoin TAKO-toiminta on otettu huomioon museoiden strategisissa suunnitelmissa.

Muut museoammattilaiset

- TAKO-verkostoon osallistuu runsaasti museoammattilaisia, joiden tehtävät liittyvät

kokoelmatyöhön ja nykydokumentointiin. TAKO-verkostolla on tallennusvastuutyönjaon ja hanketoiminnan kautta vaikutuksia myös muiden museoammattilaisten työhön. On siis perusteltua tarjota kaikille verkoston toiminnassa mukana oleville ja sen ulkopuolisille mahdollisuus osallistua verkoston arviointiin.

Kyselyn osa-alueet ja arviointiperiaatteet

- Kyselyn pohjaksi on tarjolla vuoden 2019 arvioinnin kyselyrunko, jossa kysymyspatteristo on osin räätälöity kolmelle eri kohderyhmälle¹⁶.
- Kyselyllä kartoitetaan mm.
 - Museon osallistumista TAKO-verkostoon
 - TAKOn merkitystä ja hyötyä henkilökohtaisesti ja omalle museolle
 - TAKOn vaikutusta museon kokoelmatyöhön ja -politiikkaan sekä nykydokumentointiin
 - TAKOn vaikutusta yhteistyöhön museokentällä
 - TAKOn arvojen toteutumista
 - TAKOn kehittämiskohteita ja uusiutumistarpeita
 - TAKOn toiminnan merkitystä museon strategiselle kehittämiselle
- Osa arviointikysymyksistä on monivalintakysymyksiä.
- Osaan arviointikysymyksistä vastataan kyllä / ei, minkä lisäksi vastaaja voi perustella valintansa avoimena vastauksena.
- Osa kysymyksistä avoimia ja niihin haetaan kehittämistarpeita osoittavia vastauksia.

Kyselytyökalu ja vastaajien yksityisyyden suoja

- Kyselyn voi toteuttaa joko ilmaisilla työkaluilla (esim. vuoden 2019 kysely toteutettiin Google Forms- kyselynä) tai sitten verkoston toimintaa tukevan Museoviraston käytössä olevilla kyselytyökaluilla.
- Kyselytyökalut tulee valita siten, että kyselyaineistot ja raportit saa esim. Excel- tai muussa vertailukelpoisessa muodossa TAKO-verkoston arkistoon ja käyttöön.
- Kyselyn vastaajille tulee antaa mahdollisuus vastata anonymisti ja anonymiteetti tulee turvata aineiston käsittelyssä, analysoinnissa, arkistoinnissa ja raportoinnissa. Vastaajien henkilöllisyys saa olla vain aineiston käsittelijöiden tiedossa ja tieto on luottamuksellista. Yksityisyyden suojaan liittyvät periaatteet tulee ilmoittaa kyselyistä tiedotettaessa.

Kyselyn valmistelu ja toimeenpano

Kyselyn valmistelu ja kyselyvastausten analysointi sekä raportointi on TAKO-verkoston

¹⁶ V. 2019 kyselyt sisältyvät verkoston ensimmäisen ulkoisen arvioinnin arviointiraporttiin. Ks. <http://www.takoverkosto.fi> (Sivusto avautuu keväällä 2021, jonka jälkeen ulkoisen arvioinnin aineistot ovat luettavissa sivustolla.)

arvioinnissa työmäärältään laajin osuus. Kyselyn pohjana voi käyttää vuoden 2019 kyselyrunkoja.¹⁷

Kyselyn valmisteluun sisältyy seuraavat tehtävät

- kyselyn kohderyhmien vahvistaminen
- kyselyrunгон päivittäminen kohderyhmiä ja tavoitteita vastaavaksi
- kyselytyökalun valitseminen ja siihen perehtyminen ja sen testaaminen
- kyselyvastausten avointen vastausten käsittely- ja raportointitavan määrittely
- vastaajien oikeuksien ja tietosuojakysymysten selvittäminen ja määrittäminen sekä kyselyaineistojen käsittelemisen ja raportoinnin että aineistojen tallentamisen ja jatkokäytön kannalta
- kyselyn luominen ja testaus valitussa työkalussa
- kyselytiedotteen laatiminen ja tiedotuskanavien valinta kohderyhmittäin
- Vuonna 2019 käytettiin tiedotukseen museopostilistaa ja henkilökohtaisiin työosoitteisiin perustuvia sähköpostituslistoja
- Kyselyn suunnitteluvaiheen tehtävistä vastaa arviointikoordinaattori yhdessä arviointisihteerin kanssa.
- Arviointiryhmä ohjaa ja tukee valmistelua sekä hyväksyy suunnitelmat ennen niiden toimeenpanoa.

Kyselyn toimeenpanoon sisältyy seuraavat tehtävät

- kyselyn avaaminen
- kyselytiedotteen lähettäminen eri kohderyhmille
- kyselyvastausten kartunnan seuranta ja muistutukset kohderyhmille
- kyselyn sulkeminen
- kyselyvastausten käsittely, analysointi ja tulosten raportointi
- kyselyn tulosten esittely ja käsittely arviointiryhmässä
- kyselyraportin viimeistely ja hyväksyntä
- kyselyaineistojen arkistointi
- Kyselyn toimeenpanosta vastaa arviointikoordinaattori yhdessä arviointisihteerin kanssa.
 - » Kyselyaineistoihin perehtyminen ja aineistojen käsittely on työntensiivinen vaihe, joka edellyttää myös riittävää tukea arviointiryhmältä. On suositeltavaa, että kumpikin projektityöntekijä perehtyy etukäteen sovittavalla tavalla koko vastausaineistoon, jotta vastauksista tehtävät tulkinnat eivät jää vain yhden ihmisen valmistelun varaan.
- Arviointiryhmä ohjaa ja tukee kyselyn toimeenpanoa ja hyväksyy kyselyn ennen sen avaamista ja tiedotteet ennen niiden lähettämistä.

¹⁷ V. 2019 kyselyt sisältyvät verkoston ensimmäisen ulkoisen arvioinnin arviointiraporttiin. Ks. <http://www.takoverkosto.fi> (Sivusto avautuu keväällä 2021, jonka jälkeen ulkoisen arvioinnin aineistot ovat luettavissa sivustolla.)

- Arviointiryhmä seuraa ja kommentoi kyselyvastausten käsittelyä ja analysointia kyselyn sulkeutumisen jälkeen, ja ohjaa sekä kommentoi kyselyn tulosten raportointia ennen kyselyraportin hyväksymistä.
- Arviointikoordinaattori vastaa arvioinnista syntyneiden aineistojen ja jatkokäsittelyyn liittyvien tietojen tallentamisesta TAKO-verkoston arkistoon.
- Kyselyraportti on osa arvioinnin loppuraporttia.

Loppuraportti, julkaisu ja viestintä

Arvioinnin tuloksista kootaan loppuraportti, joka kuvaa toteutuneen arvioinnin lähtökohdat, tavoitteet, organisaation, toteutustavat, tulokset ja opit tulevia arviointeja varten. Loppuraportti listaa myös arvioinnin perusteella annettavat toimenpidesuosituksot TAKO-verkoston toiminnan kehittämiseksi.

Arviointiryhmä linjaa loppuraportin muodon ja laajuuden osana arviointityön valmistelua.

Arviointikoordinaattori vastaa loppuraportin kirjoittamisesta arviointiryhmän tuella. Arviointiryhmässä hyväksytty loppuraportti luovutetaan TAKO-verkoston ohjausryhmälle hyväksyttäväksi sovittuun aikarajaan mennessä.

TAKO-verkoston ohjausryhmä päättää loppuraportin mahdollisesta taittamisesta ja julkaisusta sille varatun budjetin mukaisesti. TAKO-verkoston ohjausryhmä vastaa myös arvioinnin tulosten tiedottamisesta TAKO-verkoston jäsenille ja sidosryhmille sekä ottaa loppuraportin toimenpidesuosituksot huomioon TAKO-verkoston seuraavaa strategiaa ja toimintasuunnitelmaa laadittaessa.

Arviointityön onnistumisen edellytykset ja kehittäminen

Onnistunut arviointi edellyttää huolellista etukäteissuunnittelua, selkeitä roolituksia ja vastuita, resursseihin nähden oikein mitoitettuja tavoitteita ja tehtäviä sekä osaavia tekijöitä.

Arviointiryhmän työskentely edellyttää puolestaan sujuvaa vuorovaikutusta ja yhteistyötä, minkä vuoksi on tärkeää, että kaikki ryhmän jäsenet ovat sitoutuneet ja motivoituneet osallistumaan ryhmän työskentelyyn.

Arviointiryhmän sujuva vuorovaikutus myös TAKO-verkoston ohjausryhmän kanssa auttaa luomaan kestävä pohjan arvioinnille.

Arviointiryhmän jäsenten työskentelyn aikatauluttaminen ja vaiheistaminen on sovitava yhdessä jo työn valmisteluvaiheessa, jotta kukin jäsenistä pystyy varaamaan riittävän ajan arvioinnin vaatimaan työskentelyyn. Arvioinnin onnistumisen riskeistä suurimmat liittyvätkin työmäärien aliarviointiin tai väärään mitoitukseen, tehtävien rajauksen epäselvyyteen ja siten aikataulujen pettämiseen ja resurssien riittämättömyyteen.

Jokaisella arviointikierroksella on tarpeen tunnista myös itse arviointiin liittyviä kehittämistarpeita. Arvioinnin kehittäminen voi perustua yhtäältä arvioinnin tavoitteiden tarkistamiseen ja päivittämiseen ja toisaalta arviointityössä opitun hyödyntämiseen tulevissa arvioinneissa. Arviointiryhmän jäsenet voivatkin halutessaan sopia esimerkiksi arviointiprosessin aikaisesta havaintopäiväkirjan pitämisestä, johon voidaan kirjata huomiota oppeja ja havaintoja prosessin kehittämiseksi jatkossa.

LIITE 2 Arviointikyselyt

Avoim kysely museopostissa

Taustatiedot:

- nimi
- organisaatio
- maakunta

Muut organisaatiota koskevat taustatiedot poimitaan analyysivaiheessa viimeisimmästä saatavilla olevasta Museotilastosta.

- Olen tarvittaessa käytettävissä henkilökohtaiseen tai puhelinhaastatteluun: kyllä/ei
- Mikäli vastasit kyllä edelliseen, tarvitsemme myös yhteystietosi
- Anonymisoituja vastauksiani saa käyttää akateemiseen jatkotutkimukseen: kyllä / ei

1. Mihin TAKOn toimintaan olet osallistunut? (monivalintakysymys)
 - En ole osallistunut TAKOn toimintaan
 - nykydokumentointi
 - poolityöskentely
 - seminaarit
 - tallennustyönjaon raportointi
 - muuta:
2. Mitä TAKO on antanut sinulle museoammattilaisena? (monivalintakysymys)
 - inspiraatiota ja työmotivaatiota
 - mahdollisuuden kehittyä ammatillisesti
 - mahdollisuuden jakaa ammatillista osaamista
 - mahdollisuuden uusiin kontakteihin ja verkostoitumiseen
 - vahvistanut ammatillista identiteettiä
 - tietoa ajankohtaisista kokoelma- ja nykydokumentointikysymyksistä
 - työhyvinvointia
 - muuta:
 - ei mitään
3. Miten TAKO ja tallennustyönjako mielestäsi ovat vaikuttaneet museosi kokoelma politiikkaan? Jos TAKO ei ole vaikuttanut, miksi ei? (avoin kysymys)
4. Miten TAKOn ja poolien nykydokumentointihankkeet ovat vaikuttaneet mielestäsi museosi nykydokumentointiin? Jos TAKO ei ole vaikuttanut, miksi ei? (avoin kysymys)
5. Millaisia konkreettisia vaikutuksia TAKOlla on (ollut) museosi kokoelmatyöhön? Jos TAKO ei ole vaikuttanut, miksi ei? (avoin kysymys)

6. Millaisia vaikutuksia TAKOlla on museosi yhteistyöhön muiden museoiden kanssa? Jos TAKO ei ole vaikuttanut, miksi ei? (avoin kysymys)
7. Mikä on TAKOn merkitys sinulle ja työllesi? (avoin kysymys)
8. Mikä on sinun mielestäsi TAKOn merkitys museollesi? (avoin kysymys)
9. Jos museosi ei ole osallistunut TAKO-toimintaan, mitkä ovat mielestäsi ratkaisevimmat syyt? (avoin kysymys)
10. TAKOn arvoihin kuuluu tasa-arvo ja vuorovaikutus. Miten nämä toteutuvat oman organisaatiosi osalta?
11. Missä TAKOlla on eniten parannettavaa? Valitse 3 mielestäsi tärkeintä kehityskohdetta. (monivalintakysymys)
 - Tiedottaminen ja ulkoinen viestintä museoiden ja kokoelmien yhteiskunnallisesta merkityksestä
 - Verkoston sisäinen viestintä
 - Poolien puheenjohtajien ja ohjausryhmän vaihtuvuus
 - Johdonmukaiset ja läpinäkyvät toimintaperiaatteet
 - Verkoston avoimuus ja toimintaan mukaan tuleminen helppous
 - Valtakunnallinen vaikuttavuus kokoelmatyön kehittämisessä
 - Vakiintuneet toimintamuodot ja -tavat, kuten seminaarit ja poolityöskentely
 - muuta:
12. Kehitysehdotuksia ja muita kommentteja. Kerro parannusehdotuksesi edellisen kysymyksen ongelmakohtiin. Voit myös kirjoittaa muita toiveita ja kommentteja TAKOon tai tähän kyselyyn liittyen. (avoin kysymys)

Kysely kokoelmavastaaville

Taustatiedot:

- Etunimi
 - Sukunimi
 - Tehtävä organisaatiossa
 - Organisaation nimi
- Muut organisaatiota koskevat taustatiedot poimitaan analyysivaiheessa viimeisimmästä saatavilla olevasta Museotilastosta.
- Olen tarvittaessa käytettävissä henkilökohtaiseen tai puhelinhaastatteluun: kyllä/ei
 - Mikäli vastasit kyllä edelliseen, tarvitsemme myös
 - sähköposti
 - puhelinnumero
 - Anonymisoituja vastauksia saa käyttää akateemiseen jatkotutkimukseen: kyllä / ei
 - Vastaustapa (yksin / tiiminä)

Onko museosi osallistunut TAKOn toimintaan?

Onko museollasi tallennustyönjakosopimus Museoviraston kanssa?: kyllä / ei

Jos ei, miksi ei?

Osallistuuko museosi poolityöskentelyyn?: kyllä / ei

Jos ei, miksi ei?

Jos osallistuu, mikä on poolitoiminnan merkitys museollesi?

Ovatko TAKO ja tallennustyönjako vaikuttaneet museosi kokoelmapolitiikkaan?: kyllä / ei

Jos ovat, miten?

Jos eivät, miksi eivät?

Onko museosi osallistunut TAKOn ja/tai poolien nykydokumentointihankkeisiin?: kyllä / ei

Jos on, miten hankkeet ovat vaikuttaneet museosi nykydokumentointiin?

Jos ei, miksi ei?

Onko TAKO vaikuttanut konkreettisesti museosi kokoelmatyöhön?

Jos on, miten?

Jos ei, miksi ei?

Onko TAKO vaikuttanut museosi yhteistyöhön muiden museoiden kanssa?: kyllä / ei

Jos on, miten?

Jos ei, miksi ei?

Mikä on TAKO-seminaarien merkitys museollesi? (avoin kysymys)

Mitkä ovat kolme tärkeintä asiaa, jotka TAKO on antanut museollesi? (avoin kysymys)

TAKOn arvoihin kuuluu tasa-arvo ja vuorovaikutus. Miten nämä toteutuvat oman organisaatiosi osalta? Vastausasteikko 1–5.: 1 = täysin eri mieltä, 2 = eri mieltä, 3 = en osaa sanoa, 4 = samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä

- Verkosto toimii tasa-arvoisesti museon koosta huolimatta
- Museon maantieteellinen sijainti vaikuttaa liikaa siihen, tuleeko se kuulluksi
- Jos ei pääse paikan päälle, on vaikea osallistua ja vaikuttaa
- Etäosallistuminen TAKO-seminaareihin toimii hyvin
- Etäosallistuminen poolikokouksiin toimii hyvin
- Matka-avustus lisää tasa-arvoa ja mahdollisuutta osallistua
- TAKOn ohjausryhmän viestintä toimii hyvin
- Poolien sisäinen viestintä toimii hyvin
- muuta:

Missä TAKOlla on eniten parannettavaa? Valitse 3 mielestäsi tärkeintä kehityskohdetta.

- Tiedottaminen ja ulkoinen viestintä museoiden ja kokoelmien yhteiskunnallisesta merkityksestä
- Verkoston sisäinen viestintä
- Poolien puheenjohtajien ja ohjausryhmän vaihtuvuus
- Johdonmukaiset ja läpinäkyvät toimintaperiaatteet
- Verkoston avoimuus ja toimintaan mukaan tuleminen helppous
- Valtakunnallinen vaikuttavuus kokoelmatyön kehittämisessä
- Vakiintuneet toimintamuodot ja -tavat, kuten seminaarit ja poolityöskentely
- En osaa sanoa
- Muuta:

Miten TAKOn tulisi uudistua seuraavien viiden vuoden aikana, jotta se palvelisi museotanne paremmin? Kehitysehdotuksesi edellisessä kysymyksessä valitsemiisi asioihin sekä muita toiveita ja kommentteja TAKOon tai tähän kyselyyn liittyen. (avoin kysymys)

Kysely museonjohtajille

Taustatiedot:

- nimi (valmiina kohdennetussa kyselyssä)
 - Tehtävä organisaatiossa (valmiina kohdennetussa kyselyssä)
 - Organisaation nimi (valmiina kohdennetussa kyselyssä)
- Muut organisaatiota koskevat taustatiedot poimitaan analyysivaiheessa viimei simmästä saatavilla olevasta Museotilastosta.
- Olen tarvittaessa käytettävissä henkilökohtaiseen tai puhelinhaastatteluun: kyllä/ei

Onko museollasi tallennustyönjakosopimus Museoviraston kanssa?: kyllä / ei / en osaa sanoa
Jos ei, miksi ei?

Osallistuuko museosi poolityöskentelyyn? kyllä / ei / en osaa sanoa
Jos ei, miksi ei?
Jos osallistuu, mikä on poolitoiminnan merkitys museollesi?

Tunnetko TAKO-verkoston toimintaa ja saatko siitä mielestäsi riittävästi tietoa? Kyllä / Ei

Miten TAKO-työskentely on museossanne resursoitu?

- varattu matkarahaa
- osallistumisemme on riippuvainen TAKOn matkakorvauksista
- varattu työaika poolityöskentelyyn
- varattu työaika TAKOn nykydokumentointiprojekteihin
- varattu työaika muuhun TAKO-toimintaan
- TAKO-työskentelylle ei ole erityisiä resursseja
- en osaa sanoa
- muuta:

Miten TAKO on huomioitu museon toimintasuunnitelmassa tai strategiassa?

- ei mainittu
- maininnan tasolla
- poolityöskentelyn johtaminen / siihen osallistuminen strategisena tavoitteena
- nykydokumentointihankkeiden johtaminen / niihin osallistuminen strategisena tavoitteena
- TAKO-työskentely keinona saavuttaa muita strategisista tavoitteita
- en osaa sanoa
- muuta:

Miten TAKO ja tallennustyönjako ovat vaikuttaneet museosi kokoelmapolitiikkaan sekä kirjoitettuun että käytännössä toteutettuun?

- ei erityistä vaikutusta
- selkeyttänyt museon profilia
- olemme tarkentaneet ohjeistusta, mitä tallennamme kokoelmiin
- olemme kirjanneet mahdollisuuden kokoelmapoistoihin ja -siirtoihin
- olemme toteuttaneet / toteutamme 2019 kokoelmapoistoja
- auttanut kieltäytymään lahjoituksista, jotka eivät kuulu tallennusalueeseen
- lisännyt / innostanut jatkamaan nykydokumentointihankkeita
- en osaa sanoa
- muuta:

Mikä on TAKOn merkitys museosi kehittämisessä? Miten se näkyy?

- ei erityistä merkitystä
- tarjoaa valmiita toimintamalleja
- mahdollistaa ammatillisen osaamisen jakamisen (seminaarit, projektit, julkaisut)
- mahdollistaa vertaisoppimisen ja ammatillisen kehittymisen
- valmis kontaktiverkosto auttaa esim. hankkeiden suunnittelussa ja rahoituksen hakemisessa
- tuo inspiraatiota ja työmotivaatiota
- olemme yhtenäistäneet toimintatapojamme
- en osaa sanoa
- muuta:

Miten TAKO vaikuttanut museosi yhteistyöhön muiden museoiden kanssa?

- ei ole vaikuttanut merkittävästi
- yhteistyö on lisääntynyt
- teemme yhteistyötä useamman eri organisaation kanssa
- yhteistyö on vähentynyt
- teemme yhteistyötä harvempien organisaatioiden kanssa
- tunnemme kumppanimme nyt paremmin
- en osaa sanoa
- muuta:

Miten TAKO-työskentely tukee museonne näkyvyyttä/vaikuttavuutta teille tärkeiden toimijoiden suuntaan (esim. OKM, kunta, säätiöt, muut taustayhteisöt)?

- toteutamme uuden Museopolitiikan kokoelmatyölle asetettuja tavoitteita
- positiivinen paikallinen ja/tai valtakunnallinen vaikutus ja näkyvyys (esim. kokoelmasiirroista tai nykydokumentoinneista uutisointi)
- vahvistaa museon identiteettiä
- tarjoaa uusia kontakteja ja verkostoja
- mainitsimme TAKO-työstämme VOS-haun yhteydessä
- suomalainen yhteistyömalli kiinnostaa kansainvälisiä kumppaneitamme
- en osaa sanoa
- muuta:

TAKOn arvoihin kuuluu tasa-arvo ja vuorovaikutus. Miten nämä toteutuvat oman organisaatiosi osalta? Vastausasteikko 1–5.: 1 = täysin eri mieltä, 2 = eri mieltä, 3 = en osaa sanoa, 4 = samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä

- verkosto toimii tasa-arvoisesti museon koosta huolimatta
- museomme saa hyvin äänensä kuuluviin
- museon maantieteellinen sijainti vaikuttaa liikaa siihen, tuleeko sen ääni kuulluksi
- jos ei pääse paikan päälle, on vaikea osallistua ja vaikuttaa
- etäosallistuminen TAKO-seminaareihin toimii hyvin
- etäosallistuminen poolikokouksiin toimii hyvin
- matka-avustus lisää tasa-arvoa ja mahdollisuutta osallistua
- TAKOn ohjausryhmän viestintä toimii hyvin
- poolien sisäinen viestintä toimii hyvin

Missä TAKOlla on eniten parannettavaa? Valitse 3 mielestäsi tärkeintä kehityskohdetta.

- Tiedottaminen ja ulkoinen viestintä museoiden ja kokoelmien yhteiskunnallisesta merkityksestä
- Verkoston sisäinen viestintä
- Poolien puheenjohtajien ja ohjausryhmän vaihtuvuus
- Johdonmukaiset ja läpinäkyvät toimintaperiaatteet
- Verkoston avoimuus ja toimintaan mukaan tuleminen helppous
- Valtakunnallinen vaikuttavuus kokoelmatyön kehittämisessä
- Vakiintuneet toimintamuodot ja -tavat, kuten seminaarit ja poolityöskentely
- En osaa sanoa
- muuta:

Miten TAKOn tulisi uudistua seuraavien viiden vuoden aikana, jotta se palvelisi museotanne paremmin? Kehitysehdotuksesi edellisessä kysymyksessä valitsemiisi asioihin sekä muita toiveita ja kommentteja TAKOon tai tähän kyselyyn liittyen. (avoin kysymys)

Kyselyjen saatteet ja yhteenveto vastauksista ovat nähtävillä TAKOn verkkosivuilla ks. <http://www.takoverkosto.fi> (Sivusto avautuu keväällä 2021, jonka jälkeen ulkoisen arvioinnin aineistot ovat luettavissa sivustolla.)

LIITE 3 Arviointiryhmän roolit ja tehtävät

Arviointiryhmä

NIMI	ROOLI JA TEHTÄVÄT
Ekosaari, Maija	Arviointiryhmän puheenjohtaja: sopimuksen mukainen sitova ja tärkein tehtävä johtaa arviointiryhmän ja projektityöntekijän työskentelyä sekä vastata arviointiraportin tuottamisesta ja esittelystä ohjausryhmälle ja koko verkostolle. Lisäksi: työn koordinointi aineistonkeruusta alkaen, aineiston keruu ja analyysi, raportin kirjoittaminen, arviointiryhmän näkemysten kokoaminen aineiston keruuseen ja raporttiin.
Jaatinen, Carina	Arviointiryhmän jäsen, ulkopuolinen arvioija, näkemysten tuominen arvioinnin rajaukseen, arviointimenetelmiin, arviointiin ja raporttiin. Lisäksi: arviointimallin ja raportin kirjoittaminen ja viimeistely.
Jakomaa, Johanna	Arviointiryhmän jäsen, TAKOn edustaja, TAKOn puheenjohtajana ohjausryhmän ja arviointiryhmän välisten viestien välittäminen, TAKOn näkökulman tuominen arviointiprosessiin. Lisäksi: arviointimallin ja raportin tekninen viimeistely.
Kallio, Elina	Arviointiryhmän jäsen, TAKOn edustaja, TAKOn näkökulman tuominen arviointiprosessiin, kokousjärjestelyt. Lisäksi: arviointimallin ja raportin tekninen viimeistely.
Siivonen, Katriina	Arviointiryhmän jäsen, ulkopuolinen arvioija, näkemysten tuominen arvioinnin rajaukseen, arviointimenetelmiin, arviointiin ja raporttiin. Lisäksi: arviointimallin ja raportin kirjoittaminen ja viimeistely.

LIITE 4 Arvioinnissa tuotettu uusi aineisto, aineiston sijainti ja käyttö

ARVIOINNISSA TUOTETTU UUSI AINEISTO	VALMISTELU	SIJAINTI	KÄYTTÖ
Kolmen kyselyn kysymykset	Ekosaari, Kallio, Jaatinen, Jakomaa, Siivonen	Liite 1 Yhteenveto kyselyvastauksista, sis. saatekirjeet: Tiedosto "Kyselyvastausten yhteenveto" http://tako.nba.fi/verkkonayttelyt/ulkoinen-arviointi	Julkinen
Kolmen kyselyn vastaukset – anonymisoidut vastaukset arviointiryhmälle	Ekosaari, Repo	Museovirasto, museoalan kehittäminen -yksikkö Aineistosta on poistettu ne vastaukset (3 kpl), joita ei vastaajan toiveesta saa käyttää jatkossa.	Akateeminen jatko tutkimus
Kolme kyselyn teemoitellut vastaukset	Ekosaari	Tiedosto "Kyselyvastausten yhteenveto" Ks. http://www.takoverkosto.fi (Sivusto avautuu keväällä 2021, jonka jälkeen ulkoisen arvioinnin aineistot ovat luettavissa sivustolla.)	Julkinen
Juhlaesitelmä (diat)	Ekosaari	Ks. http://www.takoverkosto.fi (Sivusto avautuu keväällä 2021, jonka jälkeen ulkoisen arvioinnin aineistot ovat luettavissa sivustolla.)	Julkinen, (c) Maija Ekosaari
Loppuraportti toimenpide-ehdotuksineen	Ekosaari ja Arviointiryhmä	Ks. http://www.takoverkosto.fi (Sivusto avautuu keväällä 2021, jonka jälkeen ulkoisen arvioinnin aineistot ovat luettavissa sivustolla.)	Julkinen